

Sayı : 5678

Tarih : 28.05.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hapishanelerdeki mahpusların sağlık koşullarının tespiti, hasta mahpusların tedaviye erişimlerinin önündeki engellerin kaldırılması, hastalık nedeniyle infazın geriye bırakılması konusundaki mevzuattan ve uygulamadan kaynaklı yaşanan sorunların giderilmesi ve hasta mahpusların insan onuruna yakışır bir şekilde sağlık hakkına erişebilmeleri amacıyla genel görüşme açılmasını talep ederiz.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

Sezai Temelli
DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye hapishanelerindeki insan hakları ihlalleri çok boyutludur. Hapishanelerde sağlığa erişimden sürgünlere, disiplin cezaları ve infaz yakmalardan tecrit ve izolasyona işkence ve kötü muameleye varan uygulamalar gün geçtikçe çoğalmaktadır.

Hapishanelerdeki en yakıcı insan hakları ihlallerinin başında hasta mahpusların durumu gelmektedir. Mahpusların hastaneye sevk taleplerinin hiç yapılmaması ya da geciktirilerek yapılması, hapishane revirinde hekim ya da uzman hekim bulunmaması, diş tedavilerinin yapılmaması, ilaçların düzenli olarak verilmemesi, diyet beslenme taleplerinin karşılanmaması, acil durumlarda bile mahpusun ambulans yerine ring aracıyla hastaneye götürülmesi, ring araçlarının ve hastanelerdeki mahpus koşullarının olumsuz koşulları, ring araçlarında kelepçeli ve aralıksız yolculuklar, hastaneye sevklerde mahpuslara yönelik kışkırtıcı, onur kırıcı davranışlar, jandarma personelinin ağız içi aratma dayatması, mahpuslarının doktor önüne giden şahsi dosyalarının üstüne suç tipinin yazılması sebebiyle ayrımcılığa maruz kalmaları, kelepçeli muayeneye zorlanma, muayene odasında asker bulunması, hapishaneye dönüşte çıplak aramaya zorlanma, kalabalık koğuş nedeniyle salgın hastalık riski, revir doktorunun darp raporu vermemesi gibi sağlığa erişimde oldukça büyük sorunlar yaşanmaktadır.

Bu uygulamaların tamamı hem hasta mahpusların tedaviye erişiminin önünde engel teşkil ederek sağlık hakkı ihlallerine sebep olmakta hem de tek başlarına kötü muameleye dönüşmektedir.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 16. maddesinin 3. fıkrasına göre infazın hastalık nedeniyle geri bırakılmasında "Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor" aranmaktadır. Yani mahpusun tedavisini bizzat yürüten doktor ve hastanenin raporları, Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastane olsa bile ATK tarafından onaylanmadıkça geçerli olmamaktadır. Bu durum Adli Tıp Kurumu'nu bir tekel haline getirmiş durumdadır. Ancak Adli Tıp Kurumu, yapısı itibarıyla tarafsız ve bağımsız karar vermeye elverişli olmadığı gibi, aynı zamanda bürokratik işleyişi nedeniyle hasta mahpuslara aylarca zaman kaybettirmektedir. Batman M tipi hapishanesinde bulunan 86 yaşındaki, %91 engelli, şu anda yürüyemeyen, banyo, tuvalet gibi kişisel ihtiyaçlarını tek başına karşılayamayan, ailesini ve koğuş arkadaşlarını tanıyamayan ve hiç konuşamaz bir hale gelen Abdulalim Kaya, Siirt Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin "hapishanede kalması uygun değildir" şeklindeki raporuna rağmen ATK'nın aksi yöndeki kararıyla hala hapishanededir.

Yine aynı maddenin 6. fıkrasına göre "Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayaacağı değerlendirilen mahkûm" ibaresi oldukça belirsizlik içermekte ve ağır hasta olup da hayatını yalnız idame ettiremeyen mahpusların tahliyesi önünde engel teşkil etmektedir.

Özellikle siyasi suçlardan verilen cezaların infazında tüm siyasi mahpusların toplum güvenliği bakımından otomatik bir şekilde tehlike oluşturduğu kanaatiyle hasta mahpuslar tahliye edilmemektedir.

Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüler için aynı Kanun'un 25. maddesinin 1. fıkrasının (1) bendindeki "Hükümlünün cezasının infazına, hiçbir surette ara verilemez." hükmü ise şartlı tahliyeyi yasaklayarak adeta yaşam hakkına kast eden bir maddedir. Bu madde sebebiyle hiçbir koşulda tahliye olamayan hasta mahpuslar cezaevinde ölüme terk edilmektedir. Bunun son örneği Metris R tipi kapalı hapishanesindeki Abdulkadir Kудay'dır. ALS hastalığı tüm vücuda yayılmış olan Kудay, bugün itibariyle mama ile dahi beslenememektedir ve 41 kiloya düşmüştür. Her geçen gün onun için kritik bir öneme sahipken mevzuatta hiçbir değişiklik yapılmayarak mahpusa adeta işkence edilmektedir.

Tüm bu sebeplerle, hapishanelerdeki mahpusların sağlık koşullarının tespiti, hasta mahpusların tedaviye erişimlerinin önündeki engellerin kaldırılması, hastalık nedeniyle infazın geriye bırakılması konusundaki mevzuattan ve uygulamadan kaynaklı yaşanan sorunların giderilmesi ve hasta mahpusların insan onuruna yakışır bir şekilde sağlık hakkına erişebilmeleri amacıyla genel görüşme açılmasını talep ederiz.